

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
тор з науково-педагогічної роботи)

Микола АФАНАСЬЄВ
№02071211

Теорія управління

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

**07 Управління та адміністрування
073 Менеджмент
перший (бакалаврський)
«Бізнес-адміністрування»**

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

**базова
українська**

Завідувач кафедри
менеджменту та бізнесу

Тетяна ЛЕПЕЙКО

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри *менеджменту та бізнесу*

Протокол №2 від 27.08.2020 р.

Розробник (и):

Грузіна І.А., к.е.н., доцент кафедри менеджменту та бізнесу,

Кінас І.О., к.е.н., доцент кафедри менеджменту та бізнесу,

Перерва І.М., к.е.н., доцент кафедри менеджменту та бізнесу,

Нечипорук О.В., викладач кафедри менеджменту та бізнесу,

Серіков Д.О., к.е.н., викладач кафедри менеджменту та бізнесу.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Однією із найскладніших проблем у свідомій діяльності людей є управління функціонуванням систем, у які людина входить як головний складовий елемент, тобто організаційних систем. Організаційний чинник мав домінуюче значення в житті суспільства в усі часи і в культурі усіх народів. Теорія управління покликана дати ключ до засвоєння законів і принципів управління організаційними системами, зробити їх зрозумілими з погляду внутрішнього устрою і механізму функціонування. Особливе значення це має для сучасних вітчизняних організацій, становище яких в умовах ринкової економіки докорінно змінюється. Тепер організація повинна самостійно формувати цілі і завдання, розробляти стратегію і тактику розвитку, знаходити необхідні матеріальні та трудові ресурси для реалізації поставлених завдань, вирішувати питання створення, злиття і ліквідації структурних підрозділів, служб та філіалів, перебудови системи управління. Це призводить до розширення обсягу робіт, що входять у сферу діяльності управління, ускладнення процесу їх виконання.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять, виконують завдання щодо практичного застосування одержаних знань. Вивчення теоретичних положень навчальної дисципліни "Теорія управління" потребує закріплення їх за допомогою практичних занять і це складає значну частину дисципліни.

Мета навчальної дисципліни: надання студентам необхідних теоретичних основ, методичних рекомендацій та практичних навичок щодо формування сучасного, на основі системного підходу, світогляду щодо створення, функціонування й управління організацією.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
" Інформатика "	" Економіка підприємства "
" Макро- і мікроекономіка "	" Планування та організація діяльності підприємства "
	" Менеджмент "

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	РН20. Координувати аспекти діяльності бізнес-організацій, які сприяють ефективності її роботи
СК5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.	РН20. Координувати аспекти діяльності бізнес-організацій, які сприяють ефективності її роботи
СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту	РН8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
СК11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління	РН11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.
СК12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.	РН4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна теорія управління організацією

Тема 1. Сутність та зміст теорії управління. Поняття «менеджмент та управління». Зміст поняття «теорія управління» та основні категорії. Наука управління. Об'єкт і суб'єкт управління, система, механізм, процес та метод управління соціально-економічної системи. Цілі та функції теорії управління. Основні цілі теорії управління. Функції теорії управління. Характеристика управлінської праці. Проблеми сучасної практики управлінської діяльності.

Тема 2. Еволюція управлінської думки. Управлінські революції. Основні напрями управлінської думки. Наукові школи та підходи. Фундамент наукового управління.. Концепція безперервності управлінського процесу. 14 принципів менеджменту Анрі Файоля. Школа людських відносин. Системний підхід в теорії управління.

Тема 3. Основні функції управління. Функції менеджменту та функції управління. Місце функцій в управлінському процесі. Виникнення функцій управління. Прогноз та планування як функції управління. Організація як функція управління. Принципи раціональної організації. Координація та регулювання як функції управління. Контроль як функція управління. Мотивація як функція управління.

Тема 4. Управління організацією як системою. Формування системних уявлень. Динаміка формування теорії систем. Системність як загальна властивість матерії. Системний підхід. Стан, властивості, поведінка, дія, протидія системи. Принципи системного підходу. Побудова систем. Класифікація систем.

Змістовий модуль 2. Управління функціонуванням та розвитком організації

Тема 5. Управління організацією як соціумом. Соціальна організація. Загальні черти соціальної організації. Соціальна система. Компоненти соціальної системи. Поняття «Соціальна організація» та «колектив». Основні види соціальних організацій. Класифікація організацій за принципом їх побудови.

Тема 6. Управління організаційним процесом. Організаційна діяльність. Характеристика підходів щодо дослідження організації як процесу. Оптимізація управління. Задачі оптимального управління. Основна ціль оптимізації. Етапи процесу оптимізації. Детермінований метод управління. Програмно-цільовий метод управління. Цінностно-орієнтований метод.

Перелік практичних / семінарських занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

Для досягнення компетентностей та результатів навчання використовуються такі методи: дискусії (тема 1 – тема 6), презентації (тема 5 – тема 6), ілюстрації (тема 1 – тема 6), моделювання професійних ситуацій (тема 3 – тема 5), робота в малих групах (тема 5 – тема 6), різнотипні індивідуальні (тема 1 – тема 6) та групові роботи (тема 5 – тема 6).

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання.

Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 40 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі письмової контрольної роботи з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля (максимальна оцінка – 30 балів);

підсумковий контроль, що проводиться у формі заліку як підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 100 балів), визначається як сума балів за результати успішності студента при поточному контролі, включаючи письмові контрольні роботи (модульну та підсумкову (максимальна оцінка – 30 балів)). Бали, отримані за письмові контрольні роботи, додаються до балів за поточну успішність. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час лекцій, практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

лекції – розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються, під час обговорення актуальних питань, рівень активності у дискусіях (максимальна оцінка – до 0,5 бали залежно від рівня активності студента (12 лекційних занять впродовж семестру));

практичні (семінарські) заняття – ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються (оцінюється до 0,5 бали за кожне практичне заняття залежно від рівня активності студента (12 практичних занять впродовж семестру));

захист практичних завдань за темами – вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій; логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію (максимальна оцінка – 2 бали (обов'язкове виконання п'яти практичних завдань впродовж семестру)),

презентація есе – вміння здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; грамотність подачі матеріалу (максимальна оцінка 5 балів за есе та 5 балів за презентацію);

виконання експрес тестів – застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; стиль викладу матеріалу в письмових роботах; самостійність виконання роботи; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи (оцінюється у 4 бали (0,4 бала за кожне тестове завдання(два експрес теста за семестр));

виконання письмової модульної контрольної роботи – ступінь засвоєння фактичного матеріалу змістового модулю; логіка, структура викладу матеріалу; наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання. вміння її обґрунтовувати; якість і чіткість викладення міркувань (максимальна оцінка, яку може отримати студент, - 30 балів (одна модульна письмова контрольна робота впродовж семестру)).

Самостійна робота включає:

1) вивчення теоретичного матеріалу з попередньої лекції перед кожним наступним лекційним заняттям. Оцінюється у 3 бали за кожне заняття (12 протягом семестру) за такими критеріями: глибина і міцність знань; рівень мислення; вміння систематизувати знання за окремими темами; вміння робити обґрунтовані висновки; володіння категорійним апаратом;

2) збирання, узагальнення, обробка інформації, необхідної для активної роботи на практичних заняттях. Оцінюється у 3 бали за кожне заняття (12 протягом семестру) за такими критеріями: навички і прийоми виконання практичних завдань; вміння знаходити

необхідну інформацію; здійснювати її систематизацію та обробку; самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль (виконання письмової підсумкової контрольної роботи) знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни - це перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, взаємозв'язків між окремими розділами, здатності використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до проблем навчальної дисципліни. Він охоплює програму дисципліни і передбачає визначення ступеня опанування студентами компетентностей, діагностику рівня їх теоретичної підготовки. Максимальна оцінка, яку може отримати студент, - 30 балів (одна підсумкова письмова контрольна робота впродовж семестру).

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж семестру як загальна оцінка з дисципліни, як накопичення балів, зокрема, за активну участь на лекціях, виконання практичних завдань, домашніх завдань, балів за контрольні роботи, а також за самостійну роботу студента. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60-100 балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці "Шкала оцінювання: національна та ЄКТС".

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Тема 1. Сутність та зміст теорії управління	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція 1. Сутність та зміст теорії управління	Робота на лекції	0.5
	Практичне заняття	Практичне заняття 1. Виконання теоретичних завдань щодо формулювання сутності основних категорій теорії управління організацією на підставі аналізу та узагальнення інформаційних джерел	Активна участь у виконанні практичних завдань	0.5
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою 1 Виконання практичних завдань щодо	Перевірка ДЗ	

		дослідження сутності, змісту, еволюції розвитку теорії управління, виявлення передумов її використання в управлінні сучасними організаціями		
Тема 2. Еволюція управлінської думки	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція 2. Еволюція управлінської думки	Робота на лекції	0.5
	Практичне заняття	Практичне заняття 2. Виконання завдань щодо оцінки впливу етапів розвитку управлінської думки на формування теорії та технології управління організацією	Активна участь у виконанні практичних завдань Захист практичних завдань за темою	0.5 2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою 2	Перевірка ДЗ	
Підготовка до контрольної роботи		Перевірка ДЗ		
Тема 3. Основні функції управління	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція 3. Основні функції управління	Робота на лекції	0.5
	Практичне заняття	Практичне заняття 3. Вирішення практичних завдань щодо формулювання мети діяльності організації, основних функцій, реалізація яких сприяє її досягненню	Активна участь у виконанні практичних завдань Експрес тест	0.5 4
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою 3	Перевірка ДЗ	
Вирішення практичних завдань щодо формулювання правил реалізації основних функцій управління у сучасній управлінській діяльності		Перевірка ДЗ		
Тема 4. Управління організацією як системою	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекції 4-5. Управління організацією як системою	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття 4-5. Вирішення практичних завдань щодо визначення основних елементів організації як системи, напрямів їх трансформації під впливом мінливих явищ і процесів	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		Вирішення практичних завдань щодо управління основними елементами організації як системи	Захист практичних завдань за темою	4
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою 4 Виконання ситуаційних завдань	Перевірка ДЗ		

		щодо визначення напряму впливу економічних явищ та процесів на стан організації Виконання завдань щодо побудови різних типів організаційної структури підприємства, що діють у різних сферах національної економіки		
Теми 1-4	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція 6. Обговорення дискусійних питань змістового модуля 1	Робота на лекції	0.5
	Практичне заняття	Практичне заняття 6. Вирішення практичних завдань на повторення питань за тематикою змістового модуля 1	Активна участь у виконанні практичних завдань	0.5
		Виконання модульної контрольної роботи № 1	Контрольна робота за темами модуля № 1	30
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темами 1-4	Перевірка ДЗ		
	Підготовка для модульних тестів	Перевірка ДЗ		
Тема 5. Управління організацією як соціумом	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекції 7-9. Управління організацією як соціумом	Робота на лекції	1,5
	Практичне заняття	Практичні заняття 7-9. Вирішення практичних завдань щодо визначення особливостей соціальних організацій та умов їх функціонування в Україні	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		Вирішення практичних завдань щодо визначення складностей управління соціальними організаціями у сучасних умовах	Активна участь в діловій грі Захист практичних завдань за темою	0,5 2
		Вирішення практичних завдань щодо оцінки впливу мінливих явищ і процесів на процес управління соціальною організацією	Перевірка есе Презентація Експрес тест	5 5 4
Самостійна робота				
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою 5 Виконання практичних завдань щодо виявлення переваг та недоліків соціальної	Перевірка ДЗ		

		організаційної структури Виконання есе за обраною темою Підготовка до презентації результатів самостійного дослідження		
		Підготовка до контрольної роботи	Перевірка ДЗ	
Тема 6. Управління організаційним процесом	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекції 10-11. Управління організаційним процесом	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичні заняття 10-11. Вирішення практичних завдань щодо визначення основних етапів процесу управління організацією	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		Презентація результатів РСЗ Вирішення практичних завдань щодо визначення основних етапів реалізації процесу управління організацією	Захист практичного завдання за темою	2
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темою б	Перевірка ДЗ	
Виконання практичних завдань щодо напрямів оптимізації процесу управління сучасною організацією		Перевірка ДЗ		
Теми 5-6	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція 12. Обговорення дискусійних питань змістового модулю 2	Робота на лекції	0.5
	Практичне заняття	Практичне заняття 12. Вирішення практичних завдань на повторення питань за тематикою змістового модуля 2	Активна участь у виконанні практичних завдань	0.5
		Виконання модульної контрольної роботи № 2	Контрольна робота за темами модуля № 2	30
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за темами 5-6	Перевірка ДЗ	
Повторення матеріалів змістового модуля 2				
	Підготовка до контрольної роботи	Перевірка ДЗ		

Рекомендована література

Основна

1. Кінас І.О. Опорний конспект лекцій «Теорія управління». Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2966>
2. Монастирський Г. Л. Теорія організації : навч. посібн. / Г. Л. Монастирський – К. : Знання, 2008. – 320 с.

Додаткова

3. Автоматизированные информационные технологии в экономике : учебник / под ред. проф. Г. А. Титоренко. – М. : Компьютер ; ЮНИТИ, 1998. – 420 с.
4. Андрушків Б. М. Основи менеджменту / Б. М. Андрушків, О. Є. Кузмін. – Львів : Світ, 2005. – 294 с.
5. Беляев А. А. Системология организации : учебник / А. А. Беляев, В. М. Коротков. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 240 с.
6. Богданов А. А. Тектология. Всеобщая организационная наука: В 2 кн. / А. А. Богданов. – М. : Экономика, 1989. – 160 с.
7. Бурганова Л. Л. Теория управления : учебн. пособ. – М. : ИНФРА-М, 2005. – 138 с.
8. Герчикова И. Н. Менеджмент : учебник / И. Н. Герчикова. – М. : Банки и биржи: Юнити, 1995. – 480 с.

Інформаційні ресурси

9. Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2966>
10. Сайт вищої атестаційної комісії України. URL: <http://www.vak.org.ua/index.htm>
11. Сайт національної академії наук України. URL: <http://www.nas.gov.ua/ua/main.html>
12. Сайт Українського інституту науково-технічної та економічної інформації (УкрІНТЕІ). URL: <http://www.uinpei.kiev.ua>.